

Tack för att du lämnar synpunkter på vattenmyndigheternas samrådsmaterial!

Nu är det dags att tycka till om de kommande sex årens vattenförvaltning. Synpunkter kan lämnas på förslag till *förvaltningsplan, åtgärdsprogram, föreskrifter om kvalitetskrav för vattenförekomster och delförvaltningsplan med åtgärder mot vattenbrist och torka för ett eller flera av Sveriges vattendistrikt.*

Tillsammans värnar vi vattnets värden

Det här Word-dokumentet är framtaget som ett verktyg för dig som arbetar i en kommun eller annan organisation där synpunkter på samrådsmaterialet kan komma från flera personer. Vi ser helst att ni skickar in synpunkterna på samrådsmaterialet via webbenkäten. Genom att du använder webbenkäten underlättar du hanteringen av inkomna samråds svar och vi kan fokusera på att förbättra innehållet i dokumenten. Webbenkäten hittar du på <https://webropol.com/s/vattensamrad>

Dina synpunkter ska ha kommit in till vattenmyndigheterna senast den 30 april 2021.

Formuläret är uppdelat i flera avsnitt:

- Uppgifter om dig som besvarar frågorna
- Vilket eller vilka vattendistrikt synpunkterna gäller
 1. Frågor om förslag till förvaltningsplan
 2. Frågor om förslag till åtgärdsprogram
 3. Frågor om föreskrift om miljökvalitetsnormer
 4. Frågor om förslag till delförvaltningsplan med åtgärder mot torka och vattenbrist
 5. Frågor om tillhörande bilagor till samrådsmaterialet
 6. Fråga om miljökonsekvensbeskrivning
 7. Övriga synpunkter

Om du vill lämna synpunkter på bedömningar av enskilda vattenförekomster och åtgärdsförslag för dessa kan du göra det direkt i Vatten Informations System Sverige, [VISS](#).

Instruktioner

Du kan lämna synpunkter på alla delar av materialet men det är inte nödvändigt att svara på alla frågor för att kunna skicka in svar. Välj ut de delar som du eller din organisation är berörda av. Som ett stöd för att underlätta processen med att ta fram synpunkter finns alla frågor samlade i detta Word-dokument. Ett tips är att arbeta i Word-dokumentet och sedan kopiera in svaren i webbenkäten på aktuellt ställe. På www.vattenmyndigheterna.se/samrad hittar ni webbenkäten, adresser samt allt samrådsmaterial.

För kännedom så visar denna Word-enkät samtliga frågor för samtliga vattendistrikt. I webbenkäten kommer endast de frågor visas som hör till det eller de vattendistrikt som du valt att svara för.

Mer information om hur vi hanterar personuppgifter och handlingar som kommer in till vattenmyndigheterna finns på vattenmyndigheternas webbplats ([länk](#)).

Uppgifter om dig som besvarar frågorna

Namn på organisation: LRF Halland, LRF Västra Götaland, LRF Värmland

Kontaktperson:

E-post:

Vilket eller vilka vattendistrikt synpunkterna gäller

Sveriges fem vattendistrikt.

Ange vilket/vilka vattendistrikt synpunkterna gäller *

Bottenvikens vattendistrikt

Bottenhavets vattendistrikt

Norra Östersjöns vattendistrikt

Södra Östersjöns vattendistrikt

Västerhavets vattendistrikt

LRF regionerna i Halland, Västra Götaland och Värmland har tagit del av vattenmyndighetens omfattande material gällande förvaltningsplan och åtgärdsprogram. Utöver nedanstående synpunkter vill LRF regionerna hänvisa till yttrandet från LRFs riksförbund. Därtill har ett flertal av LRFs kommungrupper, lokalavdelningar och enskilda medlemmar lämnat yttranden av både principiell och lokal karaktär som vattenmyndigheten behöver ta hänsyn till. LRF regionerna har under samrådsperioden träffat och diskuterat remissmaterialet om vattenförvaltning med ca 1 500 medlemmar.

För LRF och våra medlemmar så kommer det vara viktigt att jobba med vattenfrågor. Så har det varit historiskt och det kommer att vara det i framtiden. Jord och skogsbruk är beroende av bra vatten och många av våra medlemmar är engagerade för att gynna växt och djurliv i naturen. Som jord och skogsbrukare finns många beställningar från samhället där vi ska leverera olika samhällsnyttor. Detta ska kombineras med en lönsam produktion och det ska finnas sociala förutsättningar för att verksamheterna ska vara långsiktigt hållbara.

När vi läser Vattenmyndighetens förslag till åtgärdsprogram så finns det rimliga åtgärder och åtgärder som inte är det. Vi ser att stora kostnader, arbetstimmar och åtaganden hamnar på landsbygden. Det är i det stora hela ganska få individer som måste göra ett stort arbete. VM bedömer att detta ska kosta ca 25 miljarder kommande cykel. Att nå de satta miljö kvalitetsnormerna kommer dock att kosta betydligt mer. Fysisk påverkan är den parameter som är den största orsaken till att MKN inte nås i Västerhavet (70 % av vf). För fysisk påverkan finns i stort sett ingen ekonomisk uppskattning om vad det kan komma kosta att nå god status. Konsekvensanalysen är bristfällig och VM har inte följt vattenförvaltningsförordningen gällande utpekande av undantag.

Det här är stora beslut som kan få långtgående konsekvenser för företagandet på landsbygden. Svåra avvägningar måste göras. Finansiering måste säkerställas. Därför är det rimligt att beslut om åtgärdsprogram, MKN och förvaltningsplan prövas av regeringen.

Anders Richardsson

Sofia Karlsson

Patrik Ohlsson

Ordf LRF Halland

Ordf LRF Västra Götaland

Ordf LRF Värmland

1. Förslag till förvaltningsplan för vatten 2021–2027

1.1 Synpunkter på kapitel 1 – Inledning:

Vi delar synpunkten om att samverkan kring vattnens flöde behöver öka. Denna samverkan behöver dock ske på superlokalinivå, arbetet måste utgå från platsen. Ibland är det lite oklart vad Vattenmyndigheten menar med samverkan. Ofta pekas på behov av myndighetssamverkan. Det är dock avgörande för åtgärdernas genomförande och acceptans att berörda markägare blir delaktiga tidigt och i hela processen.

1.3 Synpunkter på kapitel 3 – Tillstånd och påverkan i vattendistriktet:

Övergödning: Det bör framgå i texten att den naturliga återhämtning tar mycket lång tid. Tidsplanen är för många vattenförekomster orealistisk. Det behöver också beaktas att för en del vattenförekomster är det inte möjligt att nå god status.

Åtgärdstakten kopplat till övergödning är orealistisk och inte genomförbar i många fall. orsakerna är flera.

I många vattenförekomster är MKN orimligt högt satt. Fosforminskningar på över 30% går inte att åstadkomma med mindre att jordbruket läggs ner inom de tidsramar som anges enligt de åtgärdsscenarioer som SLU nyligen genomfört.

Några konkreta lokala exempel där det är omöjligt att nå god status och där sänkt kvalitetskrav kan vara tillämpligt:

Averstadån Värmland. Mätning 136, refvärde 19.

<https://viss.lansstyrelsen.se/Waters.aspx?waterMSCD=WA18880414#pagemodule15>

Skintan Halland Mätning 146, refvärde 17.

<https://viss.lansstyrelsen.se/Waters.aspx?waterMSCD=WA36300282#pagemodule15>

Lillån Västra Götaland: mätning 200, refvärde 30

<https://viss.lansstyrelsen.se/Waters.aspx?waterMSCD=WA76114169#pagemodule15>

En sammanställning av åtgärder i lokala vattendrag visar också att åtgärdskostnaden blir hög;

Åtgärdsförslag Afsån, Vattencykel 3				Åtgärdsförslag Averstadån, Vattencykel 3				Åtgärdsförslag Skintan, Vattencykel 3			
Åtgärdsnamn	Storlek	Enhet för	Schablon - total åtgärd	Åtgärdsnamn	Storlek	Enhet för	Schablonvärde - total åtgärd	Åtgärdsnamn	Storlek	Enhet för	Schablonvärde - total åtgärd
Anpassad skyddszon - hög erosionsrisk	5,8	Hektar	312 000	Anpassad skyddszon	0,7	Hektar	38 000	Anpassad skydds-	0,47	Hektar	26 000
Anpassad skyddszon - medel erosionsrisk	28,22	Hektar	1 500 000	Anpassad skyddszon	4,5	Hektar	240 000	Anpassad skydds-	6,4	Hektar	350 000
Anpassad skyddszon - låg erosionsrisk	6,7	Hektar	360 000	Minskat kväveläckage	220	Hektar	350 376	Anpassad skydds-	5,7	Hektar	310 000
Lokalt anpassad skyddszon	0,75	Hektar	84 000	Kalkfilterdiken	180	Hektar	2 800 000	Kalkfilterdiken	420	Hektar	6 500 000
Minskat kväveläckage med fånggröda	883	Hektar	1 402 000	Lokalt anpassad kant	4,5	Hektar	501 215	Lokalt anpassad k	11	Hektar	1 212 973
Möjliggöra upp- & nedströmpassage	23	Meter	12 241 936	Skyddszon - hög eros	0,1	Hektar	1 500	Strukturkalkning	710	Hektar	3 700 000
Skyddszon - hög erosionsrisk	2,87	Hektar	44 000	Skyddszon - medel er	2,4	Hektar	37 000	Strukturkalkning	960	Hektar	4 900 000
Skyddszon - medel erosionsrisk	14,7	Hektar	221 000	Strukturkalkning - hö	310	Hektar	1 600 000	Våtmark för förbä	16	Hektar	7 300 000
Strukturkalkning - hög effekt	4 910	Hektar	25 720 000	Strukturkalkning - lå	460	Hektar	2 400 000	Åtgärdskostnader för jord- & skogsbruk			24 298 973
Tvästegsdiken	1 800	meter	1 800 000	Tvästegsdiken	1200	Meter	1 200 000	Varav åtgärdskostnader fosfor			24 298 973
Vårplöjning	2 110	Hektar	1 680 000	Vårplöjning	110	Hektar	88 478				
Våtmark för förbättrad vattenkvalitet	44,5	Hektar	20 300 001	Våtmark för förbättra	4,6	Hektar	2 100 000				
Åtgärdskostnader för jord- & skogsbruk			65 664 937	Åtgärdskostnader för jord- & skogsbruk			11 356 569				
Varav åtgärdskostnader fosfor			50 341 001	Varav åtgärdskostnader fosfor			10 917 715				
besparingbetning kg fosfor	5250	kg		besparingbetning kg fosfor	900	kg		besparingbetning kg fosfor	1800	kg	
aktiva lantbrukare	308	st		aktiva lantbrukare	17	st		aktiva lantbrukare	50	st	
Åtgärdskostnad per lantbrukare	163445	kr		Åtgärdskostnad per lantbrukare	642219	kr		Åtgärdskostnad per lantbuki	485979	kr	
uppfångad fosfor per lantbruk	17	kg		kg fosfor per lantbrukare	53	kg		kg fosfor per lantbrukare	36	kg	
kostnad per kg fosfor	9589	kr		kostnad per kg fosfor	12131	kr		kostnad per kg fosfor	13499	kr	
arealer ur produktion	104	ha		arealer ur produktion	17	ha		arealer ur produktion	40	ha	
strukturkalkning	4 910	ha		strukturkalkning	770	ha		strukturkalkning	1670	ha	

VM mäter bara de åtgärder som lantbruket söker stöd till. Det finns många åtgärder som görs utan att brukaren söker stöd för dessa bla våtmarker och strukturkalkning. Ny teknik inom lantbruket innebär att växtnäringens förlusterna minskar vilket heller inte beaktas. Det arbete som görs via LEVA/LOVA samordning som leder till åtgärder, men där det inte används stödmedel kommer heller inte med. Hela lantbrukets miljömörkertal måste beaktas. Att inte beakta alla åtgärder som görs, kan på sikt leda till att orimliga krav ställs på enskilda verksamheter och det är inte effektivt nyttjande av skattemedel.

VM har beräknat att de lantbruksåtgärder som gjorts under den andra cykeln lett till cirka 29 ton i minskat fosforläckage. Alltså cirka 10 procent av den åtgärdsvolym som nu föreslås. Vi menar att beräkningen bör göras om och redovisas på vattenförekomstnivå för att belysa frågan: hur mycket borde fosforkoncentrationer i den aktuella vattenförekomsten ha sjunkit på grund av de åtgärder lantbrukarna har gjort.

Det behövs också en översyn gällande de gränsvärden mellan god och måttlig status gällande fosfor i vattendrag. En studie från Bioforsk dec 2020 visar på stora skillnader mellan de nordiska länderna där Sveriges gränsvärden ligger väsentligt lägre än tex Finland. Det kan innebära att åtgärdsbetinget är högre i Sverige.

För att öka åtgärdstakten är det viktigt att det är lätt och enkelt att göra åtgärder. Ofta ligger administrativt krångel som hinder för åtgärder. Lokala åtgärdssamordnare har visat sig vara ett effektivt sätt att hyvla ner trösklarna.

Fysisk påverkan: Morfologisk påverkan av vattendrag och sjöar är enligt Vattenmyndigheten omfattande inom Västerhavet, 70% klarar inte god status. Morfologisk påverkan har dock varit nödvändig för utvecklingen av vårt samhälle. Och en fortsatt morfologisk påverkan kommer sannolikt att vara nödvändig. Ska vi klara att leverera andra miljömål och ekosystemtjänster så kommer vi att påverka vattensystemen om vi ska klara att leverera en robust livsmedelsförsörjning. Om god status är den miljö kvalitetsnorm som ska uppnås kommer det att få långtgående konsekvenser för

livsmedelsförsörjningen i Västra Sverige. Fungerande markavvattningen är en grundläggande faktor för att kunna producera mat. Det är också en grundläggande faktor för att genomföra åtgärder som är kopplade till att minska näringsläckage. Om man ser till de kriterier som vägledningsdokumenten anger så kommer det inte vara möjligt att underhålla de vattenanläggningar som finns i jordbrukslandskapen.

Det behövs också en diskussion vilka mål som är rimliga, till vilken kostnad är det rimligt att sedimenten ska kunna röra sig helt fritt i alla vattenförekomster? Är det motiverat med fiskvandring i alla vattendrag och till vilken kostnad visavi andra samhällsbehov? När vi ser till Västerhavet så är fysisk påverkan överlägset den åtgärd med störst åtgärdsbehov enligt VM. Noterbart är att i samrådsmaterialet så finns ingen kostnadsuppskattning det största åtgärdsbehovet, fysisk påverkan. När vi söker underlag i Viss ser vi att det finns ca 1800 objekt inom Västerhavet kopplat till åtgärder för att säkra fiskvandring, dvs olika dammar som behöver anpassas. Detta är sådan anpassning kommer att kosta flertalet miljarder. De dammar som är kopplade till vattenkraft så kan det finnas delfinansiering. Övriga dammar finns ingen finansiering. Vår bedömning är att dammar kopplade till vattenkraft i många fall ändå kommer rivas ut eftersom åtgärdskostnaden ändå blir för hög, trots 85% medfinansiering via miljöfonden. Samma situation kommer gälla för övriga dammar utan koppling till vattenkraft där det sannolikt många dammägare kommer välja utrivning. Det här är ingen rimlig hantering av dessa människor som är ägare av dessa anläggningar. För att undvika många personliga tragedier är det viktigt att Vattenmyndigheten följer de inriktningsbeslut som regering och riksdag har varit tydliga med, att nyttja undantagsmöjligheterna fullt ut.

1.4 Synpunkter på kapitel 4 – Miljöövervakning:

Vi håller med om att säkerheten i mätdata måste bli bättre. Detta då med tanke på den rättskraft en miljö kvalitetsnorm får vid myndighetsutövning. Nuvarande ordning kan i många fall inte anses rättssäkert utifrån den verksamhetsutövare som är föremål för tillsyn eller prövning i domstol.

1.5 Synpunkter på kapitel 5 – Vatten i ett förändrat klimat:

Människan har genom historien förändrat livsmiljö runt om sig för att klara överlevnaden. Naturligtvis påverkas växter och djur av detta. Målet bör vara att människan ska minimera negativ påverkan på miljön. Samtidigt är det viktigt att det finns möjligheter att kunna förändra tex vattendrag för att möta framtidens utmaningar. Är det så att vi får förhöjda havsnivåer kan det bli nödvändigt med invallningar för att skydda åkermark eller annan egendom. Det kommer ställa ännu högre krav på fungerande markavvattning för att undvika erosion och förluster av växtnäring. En målsättning om att vattendrag i det närmaste ska vara opåverkade av människan blir orealistiskt och där alternativkostnaden kan bli mycket hög. Det mesta talar för att det måste finnas möjlighet att kunna förändra landskapet för att möta framtidens utmaningar vilket vi historiskt alltid har gjort. Det är en rättighet som måste vara möjlig även för dem som bor på landet och inte bara vara förbehållen dem som bor i staden. Texten i förvaltningsplanen uppvisar ett ensidigt perspektiv. Här finns många målkonflikter som också behöver belysas.

Ett exempel är de många dammar vi har i våra vattensystem. Enligt SMHIs dammregister finns det ca 15-16000 dammar. Krav på fiskvandring kan innebära att många av dessa dammar kommer att rivs ut. Men dessa dammar kan i många fall ha andra nyttor, som att förhindra spridning av invasiva arter eller fungera som översvämningsskydd. Detta är aspekter som måste vägas in när myndigheten sätter sina MKN. Man skulle också kunna tänka sig att dessa dammar kan få nya nyttor som energilagring för att klara ett framtida behov av el som ett led i klimatomställningen.

Överlag så behövs en anpassning till lokala och regionala förutsättningar när MKN fastställs.

1.6 Synpunkter på kapitel 6 – Ekonomisk analys av vattenanvändning och vattentjänster:

Sid 130 Om skogsbruket; "Förädlingsvärdet var cirka 20 miljarder kronor" Denna uppgift kan inte stämma, skogsbrukets exportvärde var 2019 enligt SCB 150 miljarder. Av svensk industris totala sysselsättning, export, omsättning och förädlingsvärde svara skogsindustrin för 9-12%.

1.7 Synpunkter på kapitel 7 – Miljökvalitetsnormer för vatten:

Vattenmyndigheten har möjlighet att genom sina förslag till miljökvalitetsnormer göra en prioritering mellan olika vattenförekomster och mellan olika åtgärder. En sådan prioritering ser vi som helt nödvändig dels för att målen ska vara nåbara, för att Vattenmyndigheten ska få acceptans för förslagen. Vad vi kan se har denna möjlighet överhuvudtaget inte nyttjats för vattenförekomster i jordbrukslandskapet.

4 kap. 9-11 §§ VFF är den svenska implementeringen av den ram av undantag som vattendirektivet anger. Det är medlemsstaterna själva, med stöd av subsidiaritetsprincipen, som definierar vad som t. ex. ska anses omöjligt, vilka kostnader som är omöjliga, vilka behov som är miljömässiga och samhällsekonomiska samt vilka åtgärder som är möjliga. EU har gjort bedömningen att vattendirektivets ramar är tillräckliga för att uppnå målen och att unionen inte kan gå längre utan att överskrida subsidiaritetsprincipen. **Vattenmyndigheterna har således att följa den svenska rättsuppfattningen vad gäller vattendirektivets begrepp som inte definieras i detsamma.**

Sveriges regering har bl. a överlåtit till Havs- och vattenmyndigheten (HaV) att utöva Sveriges rätt till subsidiaritet genom att HaV ska vägleda vattenmyndigheterna kring bl. a. 4 kap. 9-10 §§ VFF. Det gör HaV, inte minst genom sin rapport 2014:12, om tidsfrister och mindre stränga krav.

Vattenmyndigheterna föreslår en förlängning av vattendirektivet genom att tillföra en cykel för åtgärder mellan 2027 och 2033. I sak tror inte LRF att vattenförvaltningen kommer avslutas inom överskådlig framtid, vilket medför att arbetet med att förbättra vattenkvaliteten kommer pågå i flera generationer framöver. Vattendirektivet ger dock inga möjligheter till ytterligare tidsundantag efter 2027, även om vattenmyndigheten nu föreslår en förlängning. LRF regionerna i Västra Sverige anser att vattenmyndigheten, för de vattenförekomster där de bedömt det tekniskt omöjligt att uppnå god ekologisk status till 2027, istället måste överväga beslut om mindre stränga kvalitetskrav

Kraftigt modifierade vatten (KMV)

Grunden för ett förklarande om KMV eller konstgjorda vatten (KV) är bland annat att de åtgärder för att ändra den fysiska miljön som skulle krävas för att uppnå god ekologisk status skulle innebära en betydande negativ påverkan på vissa samhällsnyttiga verksamheter.

Det första momentet i bedömningen är att avgöra om vattenförekomsten har en väsentligt förändrad fysisk karaktär (VÄFK), som är orsakad av en betydande mänsklig påverkan. Om bedömningen resulterar i att den mänskliga påverkan orsakar en väsentlig fysisk förändring, ska vattenförekomsten preliminärt klassas som KMV och bedömningen kan gå vidare med prövningen, om åtgärdsbehov för att nå god ekologisk status har en betydande negativ påverkan på verksamheten.

CIS Guidance document no. 4 anger att fysiska förändringar innefattar förändringar i vattnets morfologi och hydrologi. Den vanligaste fysiska förändringen - dammar och fördämningar som hindrar en flods naturliga flöde - orsakar exempelvis förändringar i såväl hydrologisk som hydraulisk regim. De fysiska förändringarna ska normalt tjäna ett visst ändamål, exempelvis en uträtning av en farled för sjöfarten. Men även fysiska förändringar som inte längre tjänar ett särskilt ändamål bör identifieras och beskrivas inom ramen för karakteriseringen. Ett exempel på en sådan situation är vattenståndsreglerande fördämningar för kvarnar, som inte längre är i bruk.

CIS Guidance document no. 4 anger att en mänskligt påverkad förändring kan avse konnektivitet, hydrologisk regim eller morfologi. Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (HVMFS 2017:20) avviker i tolkningen av väsentligt förändrad karaktär från vattenförvaltningsförordningen och CIS-dokumentet. Det handlar delvis om språkförbistring. HaV tolkar "hydrology" (CIS) som "hydrologisk regim" och kan därmed utesluta konnektivitetsförändringar som grund för KMV-klassning, vilket inte CIS-dokumentet gör. HaV tolkar också "hydromorfologiska förändringar" i vattenförvaltningsförordningen som "hydrologisk regim" och "morfologiskt tillstånd" (observera "och"), vilket inte stämmer med HaV:s egna bedömningsgrunder. Där definieras hydromorfologiska förändringar som konnektivitet, hydrologisk regim och morfologiskt tillstånd. HaV gör dessutom en restriktiv tolkning med ordet "och". Enligt CIS-dokument nr 37 skulle det också kunna vara "hydrologisk regim" eller "morfologiskt tillstånd". **LRF vill påminna om att medlemsstaterna, i enlighet med subsidiaritetsprincipen själva definierar kriterierna.**

Fysiska förändringar i förvaltningsplanen visar att vattenkraften har stor påverkan på faktorerna konnektivitet och hydrologisk regim. Jordbruket med markavvattningsföretag och rätade vattendrag har påverkan på hydrologisk regim och morfologi. Ingen vattenmyndighet redovisar dock att vattenkraften har någon påverkan på det morfologiska tillståndet. Av VISS framgår att vattenkraftsdammar är betydande mänsklig påverkan. I VISS beskrivs det som bristande konnektivitet; kvalitetsfaktorn konnektivitet sätts till otillfredsställande eller dålig. Den ekologiska statusklassen (fiskstatus) sätts till måttlig utan att några biologiska data behöver finnas. Eftersom vattenkraften inte har någon morfologisk påverkan enligt förvaltningsplanen kan man fråga sig om det över huvud taget finns någon vattenförekomst med vattenkraft som uppfyller kravet att både hydrologisk regim och morfologiskt tillstånd klassats som otillfredsställande eller dålig. Av samrådsdokumentet för vattenkraft kan dock förstås att de allra största kraftverken påverkar både hydrologisk regim och morfologi.

Ett orimligt förhållande uppkommer, när konnektivitets-faktorn inte ska ingå i bedömningen av om vattenförekomsten har ändrat sin fysiska karaktär på ett väsentligt sätt. Dammar, som huvudsakligen avgjort påverkansanalysen och statusklassningen, blir plötsligt obefintliga, när det kommer till KMV-bedömning. Havs- och vattenmyndigheten menar att konnektiviteten bara är en biologisk parameter

för att avgöra statusen på fiskvandringmöjligheter. Det är bara morfologiska förändringar som möjligen kan leda till konnektivitetsförändringar som är fysiska, menar HaV. Det kan starkt ifrågasättas. Vid normsättning och åtgärdsförslag återuppstår dammarna igen. I och med detta bortfaller redan i det första bedömningsmomentet många vattenförekomster med vattenkraft från att klassas som KMV.

Vattenmyndigheterna avser att under de närmaste åren analysera närmare om och hur KMV kan tillämpas för vattenförekomster med markavvattningsföretag eller där vattendraget har rätats. Då uppkommer frågan om både hydrologisk regim och morfologiska förändringar ska avgöra den preliminära KMV-bedömningen eller om alla hydromorfologiska faktorer var för sig ska tillämpas. Om Sverige ska ha en rimlig chans att producera livsmedel till sin växandebefolkning behöver ordet "och" ändras till ett "eller".

Sammanfattningsvis måste HaVs föreskrift HVMFS 2017:20 omarbetas för att rimlig tillämpning ska bli möjlig.

Mindre stränga kvalitetskrav (MSK)

Tydligt krav på mindre stränga kvalitetskrav

Ett viktigt verktyg när vattenmyndigheterna fastställer miljö kvalitetsnormer är möjligheten att besluta om undantag från att nå kravet om en god vattenstatus. Regeringen har från och med den 1 januari 2019 infört de ändringar som riksdagen uttalat (se prop. 2017/18:243 s. 148) att berörda myndigheter ska vara skyldiga att vid klassificering av vattenförekomster och vid beslut om miljö kvalitetsnormer fullt ut utnyttja det utrymme för undantag och lägre ställda krav som EU-rätten medger. Detta har tydliggjorts genom ändringar i vattenförvaltningsförordningen i 4 kap. 9–11 §§. För vissa verksamheter har vattenmyndigheterna valt att använda verktyget, men av okänd anledning är jordbruket inte ett av dem. LRF anser att det är anmärkningsvärt att vattenmyndigheterna inte tagit hänsyn jordbrukets ekonomiska och sociala behov och verklighet och att det inför vattendirektivets tredje cykel fortfarande inte har skett rimlighetsavvägningar eller någon analys av jordbrukets samhällsekonomiska ställning.

1.8 Synpunkter på kapitel 8 – Sammanfattning av åtgärdsprogrammet:

Det behövs ett större grepp tas om hela Sveriges implementering av vattendirektivet; förvaltningen av vattenkvaliteten måste byggas upp och anpassas så att olika samhällsintressen kan tillgodoses så långt det är möjligt inom de ramar som direktivet ger. Föreskrifter och vägledningsdokument har först författats utan att vi vet fullt ut vilka konsekvenser och kostnader det medför. Vi kan se att tolkning och översättning där enstaka ord av EUs vägledningsdokument kan få mycket stor påverkan på utfallet.

1.9 Synpunkter på kapitel 9 – Delaktighet i arbetet med vattenförvaltning:

LRF anser att vattenmyndigheten i Västerhavet inte lever upp till ramdirektivets mål om att främja allmänhetens deltagande. När vi läser samrådsmaterialet blir det lätt att få uppfattningen att

Vattenmyndighetens syn på samverkan bara inbegriper andra myndigheter. Med den inställningen kommer inte åtgärdsarbetet att lyckas. Markägarna är centrala i detta eftersom dessa förväntas genomföra åtgärderna. I EU kommissionens senaste granskning av medlemsländernas implementering av direktivet pekar man på vikten av delaktighet. Som första råd till medlemsländerna i kap 1.5.3 anges:

“Member States should continue to focus on improving stakeholder involvement in order to provide them with the opportunity to contribute actively to the process.”

Medlemsländerna uppmanas alltså fokusera på att uppmuntra till aktivt deltagande.

När det gäller genomförande av åtgärder kopplat till övergödning skriver EU kommissionen i samma rapport: “The strategy should be developed in cooperation with the farming community to ensure technical feasibility and acceptance and an expert and effective advisory service should be made available to farmers to aid successful implementation of the measures.”

1.12 Övergripande synpunkter på förslag till förvaltningsplan:

Exempel på frågeställning: Hur tillgängligt är samrådsmaterialet?

Samrådsmaterialet som finns är så komplext att de som förväntas leverera svar på remissmaterialet inte har vare sig kompetens eller tid att sätta sig in i frågorna. Detta innebär att materialet är otillgängligt då det inte finns möjlighet att över huvud taget förstå dess fullständiga omfattning. Detta innebär ett starkt hot för demokratin eftersom det ”folkstyre” som kännetecknar demokratin får stå tillbaka för ett ”tjänstemannastyre” då tjänstemän har tid och möjlighet att tolka materialet på ett för sig fördelaktigt sätt.

I EU-förordningen kan man läsa att det är nödvändigt att ytterligare integrera skyddet och den hållbara förvaltningen av vattenresurserna med andra av gemenskapens politikområden, exempelvis energi, transport, jordbruk, fiskeri, regional politik och turism. Detta direktiv bör ligga till grund för en fortsatt dialog och för utvecklingen av strategier för ytterligare integration av olika politikområden.”

Det material som finns lever inte upp till detta och är inte heller ett förslag på hållbar vattenförvaltning. Materialet behöver av denna anledning omarbetas, samt att former för samråd behöver ändras så materialet blir mer tillgängligt. Här finns mycket förbättringspotential för att göra det lättare att förstå ambitionsnivå, vem som ska göra åtgärder, vad det kostar och vem som ska betala. Det måste framförallt bli lättare att kunna påverka MKN då den är avgörande för ambitionsnivån.

2. Förslag till åtgärdsprogram för vatten 2021–2027

Ange dina synpunkter på åtgärdsprogrammet.

Synpunkter på förslag till åtgärder riktade till myndigheter och kommuner

Här finns möjlighet att lämna förslag till förbättringar, förändringar kring respektive åtgärd riktad till myndigheter och kommuner. Det finns möjligheter att lämna synpunkter på alla delar av materialet, men det är inte nödvändigt att svara på alla frågor. Välj ut de delar som du eller din organisation känner er berörda av.

De synpunkter som lämnas blir en del i den fortsatta dialogen med kommuner och myndigheter. Vi önskar särskilt att länsstyrelser, kommuner och Försvarsinspektören för hälsa och miljö kommenterar på åtgärder om vägledning (tillsyn och rådgivning), inom de områden som är relevanta för sin myndighet.

2.1 Motsvarar åtgärden behovet?

Se svar från LRFs riks angående myndigheters åtgärdsuppdrag.

2.2 Övriga synpunkter på åtgärder:

Vattenmyndigheten bör i större utsträckning fokusera på metod än vilka åtgärder som föreslås. Man bör fokusera på att skapa delaktighet bland dem som berörs av åtgärder. En lokal anpassning utifrån förutsättningarna lokalt, där myndigheterna hjälper till att göra rätt, samt hjälper till att lösa byråkratiska utmaningar.

2. Förslag till åtgärdsprogram för vatten 2021–2027

Frågorna 2.3 – 2.10 rör åtgärdsprogrammets kapitel 3.

2.3 Synpunkter på avsnitt 3.1 – Sammanfattning av analysen:

LRF anser att den sammanfattande analysen inte håller måttet. Lagstiftningen ställer betydligt högre krav på analys av åtgärdsprogrammet bla med bakgrund av att åtgärdsprogrammet inte är överklagningsbart. Se utförligare redovisning under 2.10.

2.5 Synpunkter på avsnitt 3.3 – Kostnader för att genomföra åtgärdsprogrammet:

Vår bedömning är kostnadsbedömningen är kraftigt underskattad. Detta gäller framförallt kostnader för fysisk påverkan. Också åtgärden strukturkalkning är kraftigt underskattat med tanke på att råvaran inte finns i omfattning och till det pris som VM angivit. Vår bedömning är att kostnaden med den åtgärdsvolym som föreslås, ökar med 200-300%.

Åtgärder kopplat till enskilda avlopp är väldigt kostsamt. För boende på landsbygden i Västerhavets distrikt handlar det om en investering på 4 miljarder enligt Viss för att nå god status. För att få en rimligare tillämpning behöver effekten av retention beaktas vid kravställning på enskilda avlopp. Vidare så måste de naturliga förutsättningarna på platsen i högsta grad beaktas, det områden som betraktas som näringsfattiga och där kan kravnivån sänkas.

2.10 Lämna dina synpunkter på konsekvensanalysen:

LRFs uppfattning är att konsekvensanalysen inte uppfyller de krav som ställs enligt miljöbalken och Vattenförvaltningsförordningen. Avvikelsen är allvarlig. Enligt förarbetena (prop.2003/04:2) bör omfattning och inriktning anpassas efter omständigheterna i det konkreta fallet, men ska vara så uttömmande som krävs för dess syfte samt innefatta ekonomiska konsekvenser och miljökonsekvenser. Kostnader och nytta ska i möjligaste mån kvantifieras. Generellt bör det vara av stor vikt att analysera konsekvenserna för de verksamhetsutövare som kan komma beröras av åtgärderna i programmet.

Enligt propositionen kan åtgärdsprogrammen innebära att särskilda och mer omfattande åtgärder än vad som normalt omfattas av myndigheter och kommuners ansvar behöver vidtas vilket kan vara förenat med nya kostnader. Om ekonomiska konsekvenser och finansiering inte tas upp redan i förslagen till åtgärdsprogrammen förloras en viktig del av samrådet - att förankra programmet hos myndigheter och kommuner - samt att det försvårar en nödvändig prioritering av åtgärderna utifrån deras kostnadseffektivitet. Den ekonomiska konsekvensanalysen ska belysa vilka kostnadsmässiga konsekvenser olika åtgärder kan få för det allmänna eller enskilda.

Vattenmyndigheten har inte följt Naturvårdsverkets handbok för konsekvensanalys. Handboken beskriver ingående hur en samhällsekonomisk konsekvensanalys inklusive en kostnadseffektivitetsanalys ska göras. Sammanfattningsvis ska en konsekvensanalys enligt handboken identifiera flera olika handlingsalternativ, prognosticera konsekvenserna av varje alternativ, jämföra konsekvenserna utifrån kriterium för vad som är bra och vad som är dåligt samt avslutningsvis välja handlingsalternativ.

Av förarbetena framgår att konsekvensanalysen av ett åtgärdsprogram särskilt ska beakta konsekvenserna för enskilda och företag samt att kostnader och nytta så långt som möjligt ska kvantifieras. Det bör således i vart fall exemplifieras vad föreslagna åtgärder kan innebära för konsekvenser för berörda verksamhetsutövare samt vilka alternativa åtgärder som bedömts när det fastställts att vald åtgärd är mest kostnadseffektiv. Det bör även beskrivas olika fördelningsalternativ av kostnader för t.ex. en tillståndsprövning eller omprövning samt efterföljande miljöåtgärder för att uppfylla kravet angående åtgärders finansiering.

Konsekvensanalysen är särskilt bristfällig avseende fysisk påverkan där det helt saknas analys av kostnadseffektiva åtgärder och konsekvenser för enskilda verksamhetsutövare.

Kostnader för askåterföring i skogsbruket anges till 2,1 miljarder under kommande cykel. Det tycks dock finnas bristfälliga underlag gällande kostnadsanalysen. Det finns mycket restriktioner kring askåterföring vilket sannolikt inte bidrar till åtgärdens genomförande. Vi delar bedömningen att åtgärdens kostnad är underskattad i analysen. Här behövs bättre genomlysning av genomförbarheten av åtgärden.

När det gäller hydromorfologiska åtgärder kopplat till skogsbruk så anges den kostnaden till 2,6 miljarder kr. Här saknas finansiering. Åtgärden kan få mycket långtgående konsekvenser för skogsbruket där enskilda skogsägare kan drabbas av stora kostnader i de enskilda fallen.

Åtgärden strukturkalkning som är den åtgärd som beräknas minska fosforläckaget mest, så håller inte den kostnadsanalys och beräkning av kostnadseffektivitet som Vattenmyndigheten angivit. De kalkvolymmer som skulle behövas enligt behov finns inte till de priser som vattenmyndigheten har räknat med. Enligt kalkleverantörerna skulle en prishöjning på 200-300% vara nödvändig. Det är

heller inte praktiskt genomförbart rent logistiskt med en så omfattande åtgärdstakt som föreslås. Tajming är också avgörande för att få en positiv effekt av åtgärden. Det gör att spridningsfönstret är begränsat till några veckor om året. Detta innebär att föreslaget åtgärdsprogram för lantbruket är kraftigt underskattat kostnad

Vattenmyndigheten hänvisar till redovisning av distriktvisa kostnader på hemsidan, detta material verkar inte finnas.

Sammantaget uppfyller konsekvensanalysen inte lagstiftningens krav och bör därför prövas av regeringen.

3. Föreskrift om miljö kvalitetsnormer

Denna del innehåller frågorna 3.1 – 3.3 och rör föreskriften om miljö kvalitetsnormer (MKN).

3.1 Fungerar det att använda underlaget för normen som finns i VISS?

Det material som finns i VISS är inte uppdaterat. När det ex gäller mätdata där klassning är efter kiselalger så den data som finns inte uppdaterad på flera år. Även med tanke på att de jordbruksrelaterade åtgärderna ännu inte är införda i VISS sedan 2014 (undantaget anpassade skyddszoner som har förts in under remissversionen) är det mycket underlagsmaterial som inte finns med i de beräkningar som ligger till grund för normerna.

Sammanfattning: Bakgrundsmaterialet är mycket bristfälligt.

3.1 b Fungerar det att använda underlaget för normen som finns i VISS i miljöprövningar?

I miljöbalk (1998:808) 5 kap. Miljö kvalitetsnormer och miljö kvalitetsförvaltning, 5 § framgår att vid prövningar ska "det vara vägledande för bedömningen av behovet." Detta innebär att man utifrån normen oavsett behöver individuella prövningar kopplat till just den verksamhet som miljöprövas. Att rakt av använda sig av normen i en miljöprövning borde kunna likställas som att verksamheten använder en helt standardiserad miljökonsekvensbeskrivning för sin bransch vilket inte skulle anses tillräckligt i en miljöprövning. Sammanfattningsvis kan normen vara vägledande men man behöver i miljöprövningar oavsett utgå från lokala förhållanden.

3.2 Framgår det tydligt hur miljö kvalitetsnormerna för vatten är satta?

Det material som ligger till grund för detta är mycket omfattande och på en sådan avancerad nivå att det i praktiken, för både de som berörs av åtgärdsförslagen och de som förväntas arbeta med de på kommunal nivå inte har varken tid eller kompetens att sätta sig in i detta. Under remissperioden har detta blivit oerhört tydligt via alla de 1000-tals personer vi har varit i kontakt med i denna fråga i Västra Sverige. Det framgår alltså inte tydligt hur miljökonsekvensnormerna för vatten är satta eftersom materialet är för omfattande.

4. Delförvaltningsplan med åtgärder mot vattenbrist och torka

4.1e Synpunkter på Västerhavets delförvaltningsplan med åtgärder mot vattenbrist och torka:

Delförvaltningsplanen innehåller flera referenser till de nu rådande beskrivningarna av klimatscenarierna om att klimatet kommer bli både torrare och blötare i framtiden. Både för lite vatten och för mycket vatten är en samhällskostnad. Därför menar LRF att det i analogi med en delförvaltningsplan om för lite vatten behövs en plan om för mycket vatten. Det visar att Vattenmyndigheterna ser och adresserar båda problemen och använder sig av ett helhetsperspektiv. Sedan 2018 präglas en stor del av samhällets vattensamtal naturligt av frågan om för lite vatten. Men för livsmedelsproduktionen orsakar för mycket vatten mer skada än för lite vatten. Torka skapar rubriker och väcker uppmärksamhet medan för mycket vatten orsakar större skada på livsmedelsproduktionen sammantaget under längre tid. Att för mycket vatten är ett större problem kan lätt förstås genom konstaterandet att det finns en infrastruktur (diken och täckdiken) för att leda bort vatten på 100% av den odlade marken emedan det bara finns infrastruktur för att tillföra vatten (bevattning) på 5-10% av odlingsmarken. Även om förhållandena kommer ändras framöver kommer behovet som siffrorna avspeglar i stora drag att bestå.

Man kan tycka att det finns ett helt direktiv i form av Översvämningdirektivet för att adressera frågan om för mycket vatten och därför behövs inte någon delförvaltningsplan om för mycket vatten. LRF menar att det gör det eftersom det uppstår problem och stora kostnader långt innan de uppnått graden av översvämning.

LRF regionerna i Västra Sverige ifrågasätter åtgärden till Jordbruksverket om att ta bort markavvattningsanläggningar som inte behövs. LRF anser tvärtom att fokus behöver ligga på att markavvattningsföreggen behöver aktiveras, både i jordbrukslandskapet och i skogen, för att förbättra vattenhushållningen.

Markavvattningsföretagen har en nyckelroll och de allra flesta markavvattningsföretag behöver underhållas och vara aktiva för att möjliggöra dels en effektiv livsmedelsproduktion, dels möjliggöra de åtgärder som föreslås i åtgärdsprogrammet. Dessutom är det ofta så att markavvattningsanläggningarna har en funktion som är avgörande för andra nyttigheter som infrastruktur, husgrunder mm. Potentialen att ta bort markavvattningsföretag bedömer vi som liten.